Geen vangnet voor Caribisch Nederland

Gebrek aan strategische voorraden op Bonaire, Sint Eustatius en Saba

2026

Algemene Rekenkamer

Inhoud

1. Samenvatting | 3

2. Strategische voorraden in Caribisch Nederland | 5

2.1 Geen strategische voorraden in Caribisch Nederland | 6

2.2 Grote import- en ketenafhankelijkheid | 9

2.3 Ontbreken van beleid en verantwoordelijkheidsverdeling | 11

2.4 Conclusie en aanbevelingen | 12

3. Reactie minister en nawoord Algemene Rekenkamer | 14

3.1 Reactie minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties | 14

3.2 Nawoord Algemene Rekenkamer | 16

Bijlagen | 18

Bijlage 1 Over dit onderzoek | 18

Bijlage 2 Literatuur | 19

1. Samenvatting

De veiligheid van de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba wordt op verschillende manieren bedreigd. Bijvoorbeeld door orkanen of vulkaanuitbarstingen. In april 2026 was er een mondiale dreiging van een brandstoftekort als gevolg van de afsluiting van de Straat van Hormuz. En in januari 2026 was de geopolitieke situatie in Venezuela (op 70 km van Bonaire) zo fragiel dat Nederlandse luchtvaart-maatschappijen tijdelijk het vliegverkeer van en naar het Caribisch gebied stillegden. Een ingreep die direct voelbaar is voor inwoners van Caribisch Nederland, omdat de eilanden bijna volledig afhankelijk zijn van import. Het is voor de inwoners van Caribisch Nederland dan ook belangrijk dat er voldoende (drink)water, voedsel, brandstof en medicijnen op de eilanden beschikbaar zijn.

Dit jaar onderzochten we in ons verantwoordingsonderzoek het beleid dat de minister van BZK in 2025 heeft gevoerd rond strategische voorraden in Caribisch Nederland. Een strategische voorraad is een extra voorraad of reserve die alleen wordt gebruikt als de aanvoer wordt onderbroken door een crisis. We hebben gekeken naar voedsel, brandstof, (drink)water en medicijnen. We concluderen dat er op de BES-eilanden geen strategische voorraden zijn. Dat vinden wij zorgelijk.

Wanneer een eiland niet beschikt over voldoende strategische voorraad, kan dit grote maatschappelijke gevolgen hebben. Wanneer de toevoer tot stilstand komt, ontstaan snel tekorten die het dagelijks leven direct kunnen beïnvloeden. Zoals lege schappen in de supermarkten. En daarbij komt dat op de eilanden zelf maar heel weinig voedsel wordt geproduceerd. Ook kan de energievoorziening onder druk komen te staan.

Strategische voorraden zijn er niet. Daarom hebben we in kaart gebracht welke reguliere voorraden er op de 3 eilanden zijn. Er is wel redelijk veel brandstof en medicijnen aanwezig, maar (drink)water en vers voedsel is ook in de reguliere voorraad heel beperkt. Valt in een crisissituatie de drinkwatervoorziening uit of valt de wekelijkse aanvoer van verse producten stil? Dan kunnen de eilandbewoners maar heel weinig doen. Voor (drink)water en voedsel zijn zij al snel afhankelijk van private partijen.

De minister van BZK coördineert het Rijksbeleid voor Caribisch Nederland.
Maar beleid voor strategische voorraden in Caribisch Nederland is er nauwelijks. Daardoor zijn er ook geen duidelijke afspraken gemaakt tussen de rijksoverheid, de eilandbesturen, private partijen en vitale sectoren. Het is niet duidelijk wie waarvoor verantwoordelijk is.

Wij bevelen het kabinet aan vast te leggen hoeveel strategische voorraden in Caribisch Nederland aanwezig moeten zijn. En te bepalen wie daarvoor verantwoordelijk is. Daarnaast bevelen we het kabinet aan zo snel mogelijk te zorgen voor een voorraad voedsel en (drink)water op de eilanden.

De inhoud van dit rapport is onderdeel van het verantwoordingsonderzoek 2025 van Koninkrijksrelaties (IV) en BES-fonds (H).

2. Strategische voorraden in Caribisch Nederland

Dit jaar onderzochten we in ons verantwoordingsonderzoek het beleid dat de minister van BZK in 2025 heeft gevoerd rond strategische voorraden in Caribisch Nederland. De minister van BZK coördineert het Rijksbeleid voor Caribisch Nederland. Het ministerie van BZK maakt bijvoorbeeld afspraken over en investeert in economische ontwikkelingen, infrastructuur en voorzieningen voor Caribisch Nederland. De uitgaven aan voedselzekerheid waren in 2025 maar € 9.000 voor alle 6 de eilanden. Dit geld is echter niet specifiek geïnvesteerd in strategische voorraden. Voor 2025 tot 2028 is in totaal € 24 miljoen beschikbaar gesteld om de voedsel-zekerheid op de Caribische delen van het Koninkrijk te vergroten. De Algemene Rekenkamer heeft al eerder een (focus)onderzoek gedaan naar strategische voorraden (Algemene Rekenkamer, 2022). Destijds hebben wij gekeken naar Europees Nederland, ditmaal kijken we naar de strategische voorraden in Caribisch Nederland.

In Caribisch Nederland zijn er verschillende dreigingen voor de veiligheid. Denk hierbij aan natuurdreigingen, zoals orkanen of vulkaanuitbarstingen op Saba en Sint Eustatius. Ook is de situatie in en rondom Venezuela (op 70 kilometer van Bonaire) fragiel. De Verenigde Staten voerden op 3 januari 2026 aanvallen uit op verschillende doelen in Venezuela, waarbij president Maduro werd opgepakt en meegenomen naar de VS (NOS, 2026). Door deze situatie hadden Nederlandse luchtvaart-maatschappijen tijdelijk het vliegverkeer van en naar het Caribisch gebied stilgelegd. Vanwege deze en ook natuurgerelateerde dreigingen voor de veiligheid, zijn strategische voorraden van extra groot belang voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Dit jaar onderzochten we dit onderwerp binnen het thema veiligheid van het verantwoordingsonderzoek.

Onder EU-regelgeving heeft Nederland verplichtingen om bepaalde strategische voorraden aan te houden. Voor olie of brandstof doet Nederland dat via de Stichting Centraal Orgaan Voorraadvorming Aardolieproducten (COVA) (Wet voorraadvorming aardolieproducten 2012). Deze EU-regelgeving geldt echter niet voor Caribisch Nederland. Voor strategische voorraden in Caribisch Nederland zijn er door de Nederlandse regering geen doelen opgesteld. Uit ons onderzoek blijkt dat er geen strategische voorraden zijn in Caribisch Nederland. Hierdoor hebben wij in ons onderzoek alleen de feitelijke situatie van reguliere voorraden kunnen vaststellen. In bijlage 1 van dit rapport is een uitgebreide onderzoeksverantwoording terug te vinden.

2.1 Geen strategische voorraden in Caribisch Nederland

We concluderen dat er geen strategische voorraden (drink)water, voedsel, medicijnen en brandstof in Caribisch Nederland zijn (zie figuur 1). Onder een strategische voorraad verstaan wij een extra voorraad of reserve van grondstoffen die achter de hand wordt gehouden. Deze voorraad is niet beschikbaar voor normaal gebruik en wordt alleen aangewend wanneer de aanvoer wordt onderbroken door een crisis.

Figuur 1 *Overzicht strategische voorraden in Caribisch Nederland*

Geen strategische voorraden in Caribisch Nederland

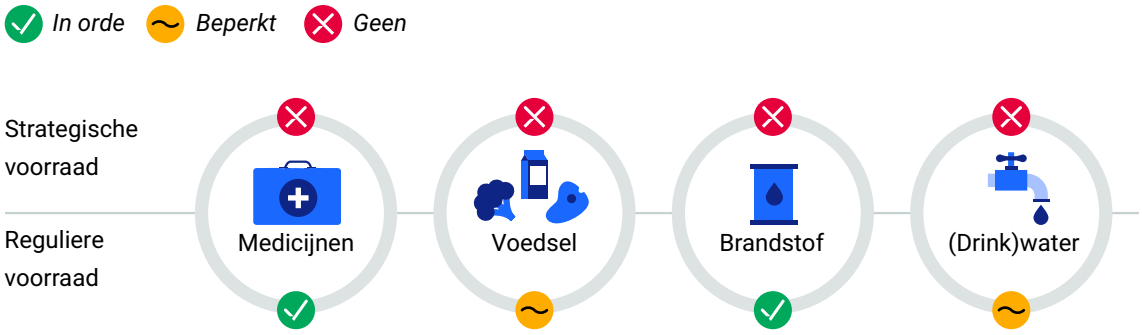

Omdat er geen strategische voorraden aanwezig zijn, hebben we ervoor gekozen om de reguliere voorraad in kaart te brengen. Het verschil tussen een strategische en een reguliere voorraad is dat de reguliere voorraad niet achter de hand wordt gehouden. Deze voorraden zijn wel beschikbaar voor normaal gebruik. Door de reguliere voorraad in dit onderzoek inzichtelijk te maken, laten we zien wat de grootste risico's en afhankelijkheden zijn voor Caribisch Nederland.

Alhoewel niet wordt voldaan aan de norm voor een strategische voorraad, zien we dat er op de eilanden wel een relatief grote reguliere voorraad brandstof en medicijnen is. Dit in tegenstelling tot (drink)water en voedsel, waar de reguliere voorraad beperkt is. Hieronder beschrijven wij onze bevindingen.

(Drink)water

De Wet elektriciteit en drinkwater BES definieert nooddrinkwater als drinkwater dat bij een verstoring die langer duurt dan 24 uur, ter beschikking wordt gesteld aan afnemers. Een distributeur moet voor drinkwater een alternatieve wijze van levering aanbieden als een verstoring langer duurt dan 12 uur. Volgens ons normenkader, gebaseerd op (internationale) normen voor strategische voorraden, moet er voor (drink)water een strategische voorraad van 10 dagen zijn. Voor zowel Bonaire, Sint Eustatius als Saba is er geen strategische voorraad (drink)water. In figuur 2 is te zien wat de aanwezige reguliere voorraad is van (drink)water.

- Op Bonaire is er geen strategische voorraad, omdat de voorraad niet geleverd wordt buiten de bestaande infrastructuur. Er is wel een reguliere voorraad aan (drink)water voor 3 tot 4 dagen, bij normaal gebruik.
- Op Sint Eustatius geldt ook dat het drinkwaterbedrijf niet beschikt over een strategische voorraad, maar wel over een reguliere voorraad voor 7 dagen, bij normaal gebruik.
- Ook op Saba is er geen strategische voorraad. Daarbij is de reguliere voorraad op dit eiland het laagst. Deze bestaat uit 600 flessen van 5 gallon. Dit is genoeg om alle bewoners van het eiland 1 dag van drinkwater te voorzien.

We concluderen dat er geen strategische voorraad (drink)water is en dat ook de reguliere voorraad (drink)water beperkt is.

Voedsel

Voor voedsel is er geen specifiek beleid. Er moet volgens ons normenkader, gebaseerd op (internationale) normen voor strategische voorraden, een strategische voorraad zijn van 7 dagen. Hier wordt niet aan voldaan in Caribisch Nederland. De reguliere voedselvoorraden die we in kaart hebben gebracht bestaan uit vers voedsel en houdbaar voedsel. Voor alle eilanden geldt dat verse producten elke week worden geleverd middels vlucht- en/of zeevracht. In figuur 2 is te zien wat de aanwezige reguliere voorraad is.

- Er is op Bonaire een reguliere voorraad vers voedsel voor gemiddeld 2 à 3 weken. De wekelijkse verkoop bepaalt de bestelling die een supermarkt plaatst.

De voorraad houdbaar voedsel is groter dan de voorraad vers voedsel, maar het is niet duidelijk hoe groot deze precies is.

- Op Sint Eustatius is er een reguliere voorraad voor ongeveer 1 week aan verse producten. Ook op Sint Eustatius is niet duidelijk hoeveel houdbaar voedsel er precies is.
- Op Saba is er volgens een ruwe schatting houdbaar voedsel voor 3 maanden. Aan verse producten is er op Saba voor 1 week aan voorraad.

We concluderen dat er geen strategische voorraad voedsel is en dat de reguliere voorraad voedsel beperkt is op Sint Eustatius en Saba.

Figuur 2 *Aanwezige hoeveelheid reguliere voorraden Caribisch Nederland*

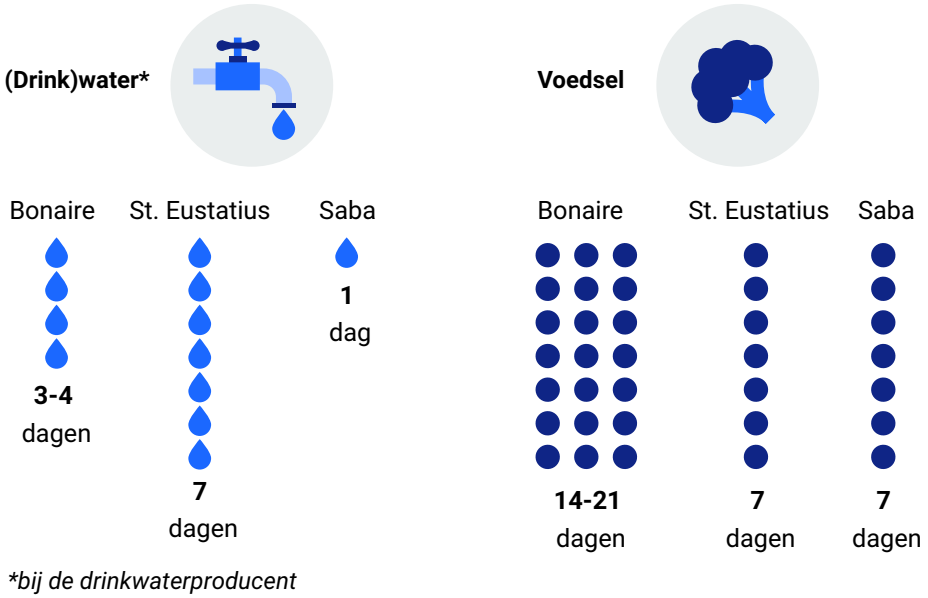

Brandstof

Voor brandstof is er geen specifiek beleid. Er moet volgens ons normenkader, gebaseerd op (internationale) normen voor strategische voorraden, een voorraad zijn van 72 uur. Hier wordt niet aan voldaan. Voor alle 3 de eilanden geldt wel dat er een grote reguliere voorraad is op de eilanden. Brandstof speelt een belangrijke rol in de gehele goederenketen. Het is immers nodig voor elektriciteitsopwekking, diverse noodvoorzieningen, koeling voor medicijnen en transport.

We concluderen dat er geen strategische voorraad brandstof is, maar dat er wel een grote reguliere voorraad brandstof aanwezig is.

Medicijnen

Saba, Sint Eustatius en Bonaire moeten voldoen aan de Wet op de geneesmiddelenvoorziening BES. Deze wet beschrijft aan welke eisen en regels apothekers moeten voldoen waar het gaat om bijvoorbeeld het bereiden, bewaren en gebruiken van medicijnen. Er moet volgens ons normenkader, gebaseerd op (internationale) normen voor strategische voorraden, een voorraad zijn van 7 dagen. Hier wordt niet aan voldaan.

- Het ziekenhuis op Bonaire heeft een reguliere voorraad medicijnen voor 4 tot 6 weken. Daarnaast houdt de openbare apotheek een minimumvoorraad medicijnen aan voor 3 tot 6 weken. De uitgifte en voorraad van deze medicijnen wordt bijgehouden in een Europees Nederlands apothekerssysteem.
- Op Sint Eustatius is een reguliere voorraad aan medicijnen voor minimaal 1 tot maximaal 2 maanden.
- Op Saba is er een reguliere voorraad medicijnen voor minimaal 1 tot maximaal 2 maanden.

We concluderen dat er geen strategische voorraad medicijnen is, maar dat er wel een grote reguliere voorraad medicijnen aanwezig is.

2.2 Grote import- en ketenafhankelijkheid

Alle voorraden in Caribisch Nederland zijn afhankelijk van import. Die vindt plaats via regionale hubs in Curaçao en Sint Maarten. Medicijnen worden geïmporteerd vanuit Europees Nederland. Voedsel wordt geïmporteerd vanuit Europees Nederland, Santo Domingo, Colombia of Miami. Er wordt weinig tot geen eigen voedsel geproduceerd op Bonaire, Saba en Sint Eustatius. Brandstof wordt ook geïmporteerd.

Door de importafhankelijkheid zijn de vitale voorzieningen op de BES-eilanden structureel kwetsbaar (zie ook figuur 3). Verstoringen in de internationale logistiek zijn direct voelbaar. Door onder andere lange en complexe aanvoerlijnen, leidt de importafhankelijkheid tot hogere transport- en opslagkosten. De geïmporteerde goederen zijn daardoor duurder voor huishoudens. De afhankelijkheid van import zorgt er ook voor dat de eilanden een beperkte handelingsruimte hebben in crisissituaties. Er kan namelijk concurrentie ontstaan met andere eilanden in de regio om schaarse goederen en het is niet vanzelfsprekend welk eiland prioriteit krijgt door leveranciers.

Figuur 3 *Caribisch Nederland sterk afhankelijk van import*

Bij een verstoring in de keten, ontvangen de eilanden geen voorraad

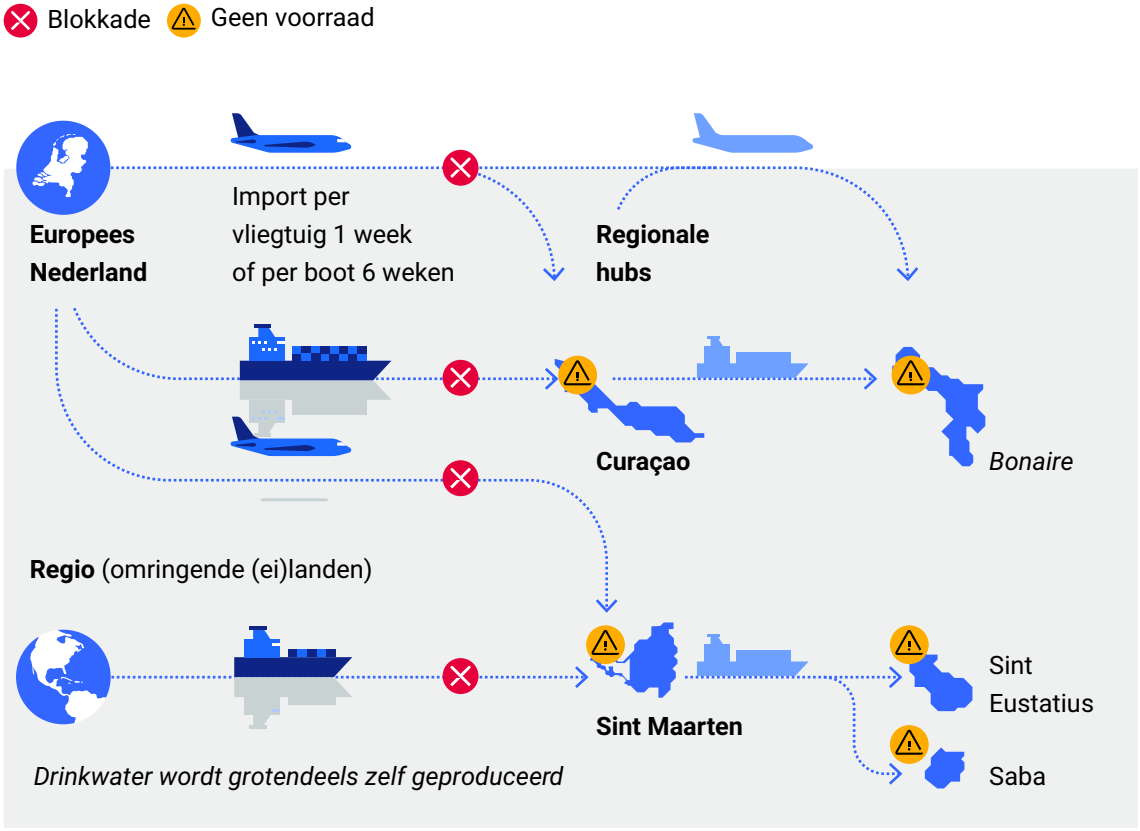

Ketenafhankelijkheid speelt ook een grote rol bij voorraden in Caribisch Nederland. Een bedrijf of organisatie kan zijn eigen voorraad op orde hebben, maar heeft geen zicht op kwetsbaarheden elders in de keten. Het kan ook afhankelijk zijn van een schakel waar het geen zeggenschap over heeft. Wanneer er bijvoorbeeld een tekort aan brandstof ontstaat, zorgt dit ook voor problemen in de elektriciteitslevering en daarmee met de (drink)waterproductie. Dat leidt vervolgens tot problemen bij het opslaan van voedsel en medicijnen. Zonder elektriciteit vallen koel- en vriesinstallaties uit en bederft een deel van de voedselvoorraad. Er wordt op de eilanden beperkt gebruikgemaakt van zonne- en windenergie voor stroom, waardoor de afhankelijkheid van brandstof blijft. Figuur 4 toont aan dat brandstof de beslissende schakel is in de toeleveringsketen van voorraden.

Figuur 4 *Toeleveringsketen van brandstof voor Caribisch Nederland*

Brandstof is cruciaal in de toeleveringsketen van (strategische) voorraden voor Caribisch Nederland

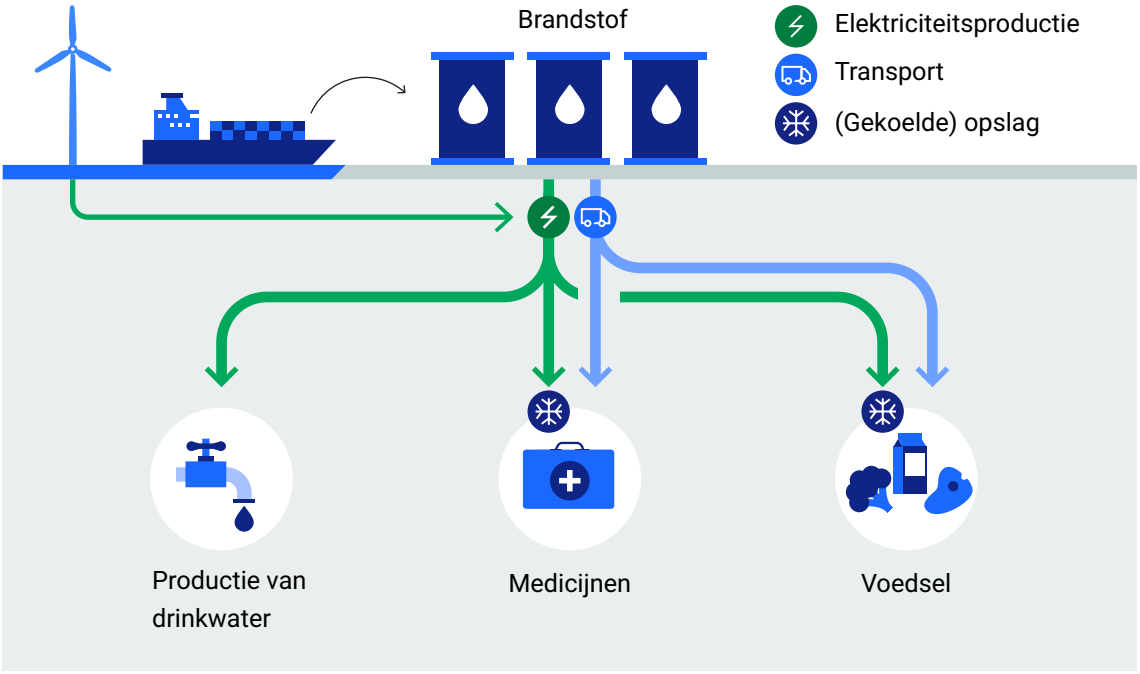

2.3 Ontbreken van beleid en verantwoordelijkheidsverdeling

Ten aanzien van strategische voorraden in Caribisch Nederland is er nauwelijks beleid opgesteld door het kabinet of de 3 openbare lichamen. Alleen voor (drink) water is er wet- en regelgeving die aangeeft hoeveel nooddrinkwater er beschikbaar moet zijn bij verstoring in de distributie. Doordat beleid ontbreekt, zijn er geen duidelijke afspraken tussen de rijksoverheid, private partijen, vitale sectoren en openbare lichamen over wie waar verantwoordelijk voor is. Daar waar wel formele afspraken zijn over verantwoordelijkheden, zoals bij brandstof, zien wij dat er onduidelijkheid bestaat over de rolverdeling in de praktijk. Zeker gezien de keten-afhankelijkheid, is een heldere verantwoordelijkheidsverdeling en coördinatie van groot belang voor het borgen van voorraden. De consequentie is dat in tijden van crisis private partijen en commerciële overwegingen bepalen wat er gebeurt met de reguliere voorraden (drink)water, brandstof, medicijnen en voedsel.

2.4 Conclusie en aanbevelingen

Er zijn geen strategische voorraden in Caribisch Nederland. Wel zijn er relatief grote reguliere voorraden brandstof en medicijnen. Voor (drink)water en voedsel ontbreken niet alleen de strategische voorraden, maar zijn er ook beperkte reguliere voorraden. De reguliere voorraden zijn bovendien zeer afhankelijk van import en van de keten-partners onderling. Daarnaast zorgt de ontbrekende verantwoordelijkheidsverdeling in Caribisch Nederland ervoor dat niet duidelijk is wie, waar verantwoordelijkheid voor draagt. Hierdoor zijn burgers ook in een crisis voor voedsel, (drink)water, brandstof en medicijnen afhankelijk van private partijen.

Door afhankelijkheid van import en onderlinge ketenafhankelijkheid zijn strategische voorraden voor de eilanden belangrijker in vergelijking met Europees Nederland. Het gebrek daaraan maakt dat Caribisch Nederland zeer kwetsbaar is wanneer er verstoringen zijn in de aanvoer. Voor de Caribisch Nederlandse eilanden is de aanwezigheid van strategische voorraden dan ook van groot belang.

Wanneer een eiland niet beschikt over voldoende strategische voorraden, kan dit grote maatschappelijke gevolgen hebben. Wanneer de toevoer verstoord wordt of wegvalt, ontstaan snel tekorten die het dagelijks leven direct kunnen beïnvloeden, zoals lege schappen in de supermarkten. Zeker in de context van weinig eigen voedselproductie op de eilanden. Daarnaast kan de energievoorziening onder druk komen te staan. Het risico op verstoringen in de aanvoer is reëel. De situatie in Venezuela is fragiel, er is een risico op verdere onrust in de regio, en daarnaast zijn er jaarlijks terugkerende natuurdreigingen zoals orkanen. In april 2026 dreigde er bovendien een mondiaal tekort aan brandstof als gevolg van de afsluiting van de Straat van Hormuz.

Wij bevelen het kabinet daarom het volgende aan:

- Bepaal welk niveau van strategische voorraden in Caribisch Nederland wenselijk is, leg dit vervolgens vast en bepaal wie waarvoor verantwoordelijk is.
- Zorg voor een voorraad voedsel en (drink)water (met bijbehorende opslag-capaciteit) die voldoet aan de vastgestelde normen. Deze beide goederen zijn namelijk ook in de reguliere voorraad beperkt aanwezig.

Oordeel over de beleidsresultaten

In dit onderzoek hebben we getoetst in hoeverre de resultaten van het gevoerde beleid van de minister voldoen aan de daaraan te stellen normen. Wij constateren dat er nauwelijks beleid is en baseren ons op internationale normen voor

strategische voorraden. Op grond daarvan hebben we een oordeel gegeven op een vijfpuntsschaal: goed, toereikend, matig, zorgelijk of zeer zorgelijk. De resultaten van het ontbrekende beleid voor strategische voorraden in Caribisch Nederland beoordelen wij als zorgelijk.

Oordeel

3. Reactie minister en nawoord Algemene Rekenkamer

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft op 24 april 2026, mede namens de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, gereageerd op ons conceptrapport. Hieronder geven we zijn reactie weer. We sluiten dit hoofdstuk af met ons nawoord.

3.1 Reactie minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

De minister schrijft “Ik herken uw bevinding dat ten aanzien van strategische voorraden op Bonaire, Sint Eustatius en Saba geen overkoepelende doelen zijn gesteld en dat er volgens de door de Algemene Rekenkamer gehanteerde definitie en normen geen strategische voorraden zijn. Daartegenover staat dat er wel reguliere voorraden zijn op de eilanden waaruit zij kunnen putten. Dit wordt door u ook onderschreven ten aanzien van brandstof en medicijnen. Daarbij geldt dat er in geval van crises diverse systemen zijn ingericht om de eilanden indien nodig te ondersteunen en bij te staan.

Drinkwater en voedselvoorraden
Ten aanzien van drinkwater vind ik het belangrijk te melden dat in de Wet elektriciteit en drinkwater BES het kader voor nooddrinkwater is geregeld. De Inspectie Leefomgeving en Transport houdt hier toezicht op. De reguliere voorraad drinkwater op de eilanden is beperkt, omdat dit op de eilanden wordt geproduceerd uit zeewater. In dit licht is met name de ketenafhankelijkheid van brandstof en energie een aandachtspunt. Voor brandstof is er zoals door u opgemerkt in het rapport een relatief grote reguliere voorraad. Het is dus belangrijk om in Bonaire, Sint Eustatius

en Saba, net als in Europees Nederland, goed te kijken naar de robuustheid van de drinkwatervoorziening ten opzichte van diverse verstoringen en het systeem als geheel.

Ik herken de constatering dat de voedselvoorziening op de eilanden sterk afhankelijk is van import en onderlinge ketenafhankelijkheid. In dat kader is de aanwezigheid van voldoende voorraden binnen de reguliere commerciële stromen een belangrijke factor. Uit uw onderzoek blijkt dat er, ondanks het ontbreken van zogenoemde strategische voedselvoorraden, op de eilanden wel sprake is van bestaande reguliere voedselvoorraden. Deze variëren van circa drie maanden op Saba tot twee à drie weken op Bonaire. Voor verse producten is dit logischerwijs korter, gemiddeld rond één week (figuur 3 in uw rapport). In geval van een crisis kunnen de eilanden daarnaast een beroep doen op hulp en bijstand. Tegelijkertijd wordt er gewerkt aan verdere versterking van de voedselzekerheid, onder andere via de eerder beschikbaar gestelde € 24 miljoen (voor alle zes eilanden tezamen) via Stichting CariFoodFund (in oprichting). Daarnaast zal het onderdeel voedsel verder worden uitgewerkt in het hoofdstuk continuïteit samenleving binnen het Koninkrijkscrisisplan Militaire Dreigingen (KCP-MD).

Ketenafhankelijkheid en import

Het kabinet is zich ervan bewust dat de eilanden sterk afhankelijk zijn van goederen- en voedselimport, met circa 50% of meer van de import afkomstig uit de Verenigde Staten. Het nieuwe handelsbeleid van de Verenigde Staten en de onrust in het voorjaar van 2026 rondom de straat van Hormuz vergroot de druk op maritieme logistieke ketens en de kwetsbaarheid van de eilanden. Onlangs was dit ook merkbaar door de spanningen tussen de Verenigde Staten en Venezuela. In een gezamenlijke werkgroep houden de autonome landen en Bonaire, Sint Eustatius en Saba en de betrokken ministeries in Europees Nederland de situatie nauwlettend in de gaten en wordt gewerkt aan een verkenning naar handelsdiversificatie en versterking van regionale verbindingen. De Tweede Kamer wordt hierover periodiek geïnformeerd via de voortgangsrapportages inzake de gezamenlijke economische agenda van de Ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en Economische Zaken en Klimaat (EZK).

Verantwoordelijkheidsverdeling

De staatssecretaris van BZK is verantwoordelijk voor de coördinatie van het Rijksbeleid ten aanzien van Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Meerdere departementen hebben op hun eigen specifieke terrein een verantwoordelijkheid voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Te denken valt aan het Ministerie van

Volksgezondheid, Welzijn en Sport ten aanzien van medicijnen of het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat ten aanzien van drinkwater. Het ministerie van Justitie en Veiligheid is stelselverantwoordelijk voor de crisisbeheersing. Ook hebben de eilanden zelf bepaalde verantwoordelijkheden. Uw oordeel ten aanzien van het gevoerde beleid laat duidelijk zien dat een scherpere coördinatie over deze verantwoordelijkheden nodig is. Ik onderschrijf dat hierop de nodige stappen zullen moeten worden gezet.

Het kabinet werkt in nauwe samenwerking met Bonaire, Sint Eustatius en Saba aan het versterken van de weerbaarheid van de eilanden bij crises, samenhangend met geopolitieke en klimatologische ontwikkelingen. Zo hebben de staatssecretaris van BZK en de minister van Justitie en Veiligheid opdracht gegeven voor een analyse van de crisiscapaciteiten van de zes eilanden. Deze wordt voor de zomer van 2026 geanonimiseerd gedeeld met de Tweede Kamer. Het onderzoek van de Algemene Rekenkamer naar de strategische voorraden op Bonaire, Sint Eustatius en Saba is hierop een waardevolle aanvulling die het beeld verder versterkt."

3.2 Nawoord Algemene Rekenkamer

De minister herkent onze bevinding dat er geen doelen voor strategische voorraden zijn op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Hij geeft aan dat hij werkt aan het opzetten van het CariFoodFund en dat hij voedsel op de eilanden mee zal nemen in het hoofdstuk continuïteit samenleving binnen het Koninkrijkscrisisplan Militaire Dreigingen (KCP-MD). Hij zegt daarnaast toe onze bevindingen mee te nemen in de analyse van de crisiscapaciteiten van de zes eilanden die hij voor de zomer samen met de minister van Justitie en Veiligheid wil delen met de Tweede Kamer. Tegelijkertijd leiden we uit zijn reactie af dat hij geen concrete opvolging zal geven aan onze aanbevelingen om een gewenst niveau aan strategische voorraden vast te leggen en afspraken te maken over de verdeling van verantwoordelijkheden hiervan.

Dat is zorgelijk, want door de afhankelijkheid van import en onderlinge keten-afhankelijkheid zijn strategische voorraden voor de eilanden belangrijk. Vooral voor (drink)water zijn Bonaire, Sint Eustatius en Saba kwetsbaar in het geval installaties voor het winnen van (drink)water uit zeewater niet meer werkzaam zijn. Dat is geen denkbeeldig scenario, aangezien de huidige brandstofvoorraden geen strategische voorraden zijn. Bij het uitbreken van een crisis kunnen deze dus ook substantieel lager zijn dan nu het geval is. Bijvoorbeeld in het geval van een mondiale oliecrisis.

Mede in het licht van de grote afhankelijkheid van de invoer van voedsel kunnen verstoringen in de aanvoer al snel tot grote problemen leiden.

De minister onderschrijft, naar aanleiding van ons oordeel over het gevoerde beleid, dat hij stappen moet zetten om zijn coördinerende rol te verscherpen. Het is ons echter nog niet duidelijk hoe deze stappen er concreet uit zullen zien en welk tijdspad hierbij hoort. We zien daar met belangstelling naar uit.

Bijlagen

Bijlage 1 Over dit onderzoek

Het doel van het onderzoek naar strategische voorraden in Caribisch Nederland was om inzicht te verkrijgen in de status van de strategische voorraden (drink)water, voedsel, brandstof en medicijnen in Caribisch Nederland. Caribisch Nederland kent namelijk een grote afhankelijkheid van externe aanvoer voor de beschikbaarheid van essentiële goederen zoals (drink)water, voedsel, brandstof en medicijnen. Door de geografische ligging, beperkte eigen productiecapaciteit en de kwetsbaarheid in de logistieke ketens – onder meer als gevolg van natuurrampen, geopolitieke ontwikkelingen of transportbeperkingen – is de continuïteit van de strategische voorraad niet vanzelfsprekend gewaarborgd. In dit onderzoek is crisisbeheersing buiten scope gelaten.

Er zijn geen eigen normen van de departementen en/of de 3 openbare lichamen voor strategische voorraden. Daarom hebben wij indicatoren gebruikt die zijn gebaseerd op internationaal aanbevolen normen, zoals opgesteld door onder andere de WHO, UNHCR, Sphere, en EU-richtlijnen. In het toetsen aan de normen hebben wij rekening gehouden met de lokale context van Saba, Sint Eustatius en Bonaire.

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden hebben we de volgende onderzoeks-methoden gebruikt: interviews, documentanalyse, locatiebezoeken en een vragenlijst.

Bijlage 2 Literatuur

Algemene Rekenkamer (2022). *Focus op strategische voorraden*. 29 september 2022. Den Haag: eigen beheer.

NOS (2026). https://nos.nl/collectie/14009-aanval-venezuela, geraadpleegd op 21 januari 2026.

Wet voorraadvorming aardolieproducten 2012, https://wetten.overheid.nl/BWBR0032775/2021-07-23, geraadpleegd op 19 februari 2026.

Wet elektriciteit en drinkwater BES, https://wetten.overheid.nl/BWBR0037861/2023-01-01, artikel 1.1-d en artikel 3.9 – 3, geraadpleegd op 19 februari 2026.

Wet op de geneesmiddelenvoorziening BES, https://wetten.overheid.nl/BWBR0028486/2025-01-01, geraadpleegd op 21 januari 2026.

Algemene Rekenkamer
Postbus 20015
2500 EA Den Haag
(070) 342 44 00
voorlichting@rekenkamer.nl
www.rekenkamer.nl

Foto: Associated Press,
Matias Delacroix

De tekst in dit document is vastgesteld op 6 mei 2026. Dit document is op 12 mei 2026 aangeboden aan de Tweede Kamer.

Den Haag, mei 2026